Hemhâl

Alper Murat Kirpik

ALPER MURAT KİRPİK

Hemhâl

Nebî Gibi Yaşamak

Copyright © 2026 by Alper Murat KİRPİK

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, scanning, or otherwise without written permission from the publisher. It is illegal to copy this book, post it to a website, or distribute it by any other means without permission.

First edition

This book was professionally typeset on Reedsy.
Find out more at reedsy.com

Contents

1	1. Niyet: Ben Kimle Yürüyorum?	1
2	1. Niyet: Ben Kimle Yürüyorum?	5
3	2. Salâtın Sırrı: Sevdiğine Benzemek	9
4	3. Zerreler Kadar Salât	13
5	4. O Nasıl Düşünürdü?	17
6	5. O Nasıl Hissederdi?	20
7	6. O Nasıl Tepki Verirdi?	24
8	7. O Nasıl İbadet Ederdi?	28
9	8. O Nasıl Severdi?	32
10	9. O Nasıl Affederdi?	36
11	10. O Nasıl Susardı?	39
12	11. O Nasıl Sabrederdi?	42
13	12. O Nasıl Güvenirdi?	45
14	13. O Nasıl Yaşardı?	47
15	14. Hemhâl Olmak Ne Demek?	50
16	15. Nebî Gibi İnsan	53
17	16. Son Dua: Beni Bana Bırakma	56

1

1. Niyet: Ben Kimle Yürüyorum?

Bu kitabı yazma sebebim, modern dünyanın gürültüsünden yorulmuş bir kalbin, sükûneti bir modelde aramasıdır. O model bir düşünür değil, bir filozof değil, bir motivasyon konuşmacısı değil... O model, hayatın içinde yürüyen, pazara çıkan, evlenen, gülen, ağlayan, sabreden, affeden, savaşan, barışan; yani insan olan ama insanlığı zirveye taşıyan Hz. Muhammed (sav)'dir.

Çünkü şunu fark ettim: İnsan, kime bakarsa ona benzer. Kimi izlerse ona dönüşür. Kimi merkeze koyarsa ona doğru şekillenir. Modern çağ bize sürekli rol modeller sunuyor. Başarıyı, gücü, görünürlüğü, popülerliği kutsallaştırıyor. Fakat kalbi olgunlaştıran, nefsi terbiye eden, ruhu arındıran bir model sunmuyor. Başarmayı öğretiyor ama güzel olmayı öğretmiyor. Güçlü olmayı öğretiyor ama merhametli olmayı öğretmiyor. Konuşmayı öğretiyor ama susmayı öğretmiyor.

İşte bu kitap, o eksikliği telafi etmek için yazıldı.

Bu kitap, "Nasıl daha başarılı olurum?" sorusuna değil;

"Nasıl Nebî gibi olurum?" sorusuna cevap arıyor.

Çünkü mesele başarı değil. Mesele benzeyiştir. Salâtın sırrı da burada gizlidir: Sevdiğine benzemek. Eğer biz gerçekten Hz.

Muhammed'i (sav) seviyorsak, bu sevgi sadece dildeki salavâtla kalamaz. Sevgi, benzeme arzusuna dönüşmeli. Benzeme arzusu, ahlâka dönüşmeli. Ahlâk, hayatın her alanına sızmalı.

Ben bu kitabı yazarken şunu sordum kendime:

Öfkelendiğimde O nasıl davranırdı?

İncindiğimde O nasıl susardı?

Güç eline geçtiğinde O nasıl merhamet ederdi?

En yalnız anında O kime güvenirdi?

Ve her sorunun cevabı beni kendimle yüzleştirdi.

Bu kitap bir yüceltme kitabı değil; bir yakınlaşma kitabıdır. Çünkü Nebî'yi (sav) sadece mucizeleriyle anlatırsak, O'nu erişilmez yaparız. Oysa O, erişilmez olmak için değil, izlenmek için gönderildi. O'nun ahlâkı bir masal değil; yaşanmış bir hakikattir. Ve yaşanmış bir hakikat, yaşanabilir bir hakikattir.

"Modern çağda Peygamber ahlâkı mümkün mü?" diye soranlar olacak. Evet, zor. Ama imkânsız değil. Zor olması, değerini artırır. Kalabalıkların arasında edebi korumak, hız çağında teenniyi seçmek, teşhir çağında mahremiyeti savunmak, öfke çağında affedebilmek... İşte hemhâl olmak budur. Çağa benzemek değil; çağın içinde Nebî'ye benzemek.

Sen bu kitabı neden okuyorsun biliyor musun?

Çünkü kalbin bir yerinde, daha güzel bir insan olma arzusu var. Daha yumuşak, daha sabırlı, daha güvenilir, daha temiz bir insan... Ve sen bunun kuru kişisel gelişim cümleleriyle olmayacağını biliyorsun. Sen, bir örneğe tutunmak istiyorsun. Bir hayata bakarak şekillenmek istiyorsun. Çünkü insan soyut prensiplerle değil, somut örneklerle değişir.

Hemhâl olmak; aynı çağda yaşamak değildir. Aynı hâli taşımaktır. Aynı edebi kuşanmaktır. Aynı bakışı öğrenmektir. Aynı merhameti içselleştirmektir.

Bu kitap boyunca şunu yapacağız:

O'nun nasıl ibadet ettiğine bakacağız.

Nasıl sevdiğine bakacağız.

Nasıl affettiğine, nasıl sustuğuna, nasıl sabrettiğine, nasıl güvendiğine bakacağız.

Ama tarihsel bir merakla değil. Ahlâkî bir dönüşüm niyetiyle.

Çünkü eğer Hz. Muhammed (sav) ile hemhâl olmak istiyorsak, bu bir bilgi meselesi değil; bir yön meselesidir. Yönümüz O'na dönükse, adımlarımız zamanla O'na benzeyecektir.

Ben bu kitabı kusursuz biri olduğum için yazmadım. Tam tersine, kusurlarımı fark ettiğim için yazdım. Öfkemle, aceleciliğimle, kırılganlığımla, nefsimle yüzleşirken bir rehbere ihtiyacım vardı. Ve her defasında O'nun hayatına baktım. Çünkü O sadece bir peygamber değil; insanlığın mümkün olan en güzel hâlidir.

Sen bu kitabı okurken belki bazı satırlarda rahatsız olacaksın. Çünkü Nebî ahlâkı aynadır. O ayna, bizi olduğumuz gibi gösterir. Ama korkma... Bu kitap yargılamak için değil, çağırmak için yazıldı. Azarlamak için değil, yaklaştırmak için.

Hemhâl, bir hedef koyuyor önüne:

Dünya gibi değil, Nebî gibi insan olmak.

Çünkü dünya değişir. Modeller değişir. Algılar değişir. Ama Hz. Muhammed'in (sav) ahlâkı değişmez. O, çağ üstüdür. O'nun merhameti zamanla eskimez. O'nun sabrı moderniteyle çelişmez. O'nun güveni teknolojiyle zayıflamaz.

Bu kitap bir iddia taşıyor:

Eğer bir insan Nebî ile hemhâl olursa, dünya ona zarar veremez.

Çünkü yönü sağlam olanın yürüyüşü de sağlam olur.

Şimdi sana soruyorum:

Kime benzemek istiyorsun?

Kiminle yürümek istiyorsun?

Kalbinin merkezine kimi koyacaksın?

Eğer cevabın Hz. Muhammed (sav) ise, bu kitap seninle birlikte bir yolculuğa çıkmaya hazır.

Bu bir okuma değil.

Bu bir yakınlaşma.

Bu bir bilgi değil.

Bu bir hâl arayışı.

Ve belki de en önemlisi...

Bu bir dua.

2

1. Niyet: Ben Kimle Yürüyorum?

Kime benzemek istiyorsun? Dünya mı, Nebî mi?

Gel, en başa dönelim. Gürültüsüz bir yere. Telefonun bildirimlerinden, insanların beklentilerinden, zihninin içindeki karmaşadan biraz uzaklaşalım. Çünkü bu bölüm bir bilgi bölümü değil; bir yüzleşme bölümü. Sana bir şey öğretmek için değil, senin içindeki sesi uyandırmak için yazılıyor.

Sana soruyorum: Sen kimle yürüyorsun?

İnsan yalnız yürüdüğünü zanneder ama aslında herkes birinin arkasından yürür. Kimi modanın arkasından yürür, kimi popüler olanın, kimi güçlü olanın, kimi zengin olanın... Kimi de farkında bile olmadan korkularının arkasından yürür. Yürümek kaçınılmazdır. Mesele yön değilmiş gibi görünür ama aslında her şey yöndür.

Çünkü yön, niyettir.

Niyet, kalbin pusulasıdır. Kimse görmez ama her şeyi belirler. Aynı işi iki kişi yapar; biri yorulur, biri huzur bulur. Aynı söz iki ağızdan çıkar; biri kırar, biri diriltir. Aynı hayat iki insana verilir;

biri savrulur, biri kemale yürür. Fark eylemde değil, niyettedir.

Şimdi daha derine inelim.

Kime benzemek istiyorsun?

Bu soruya acele cevap verme. Çünkü insan bazen diliyle başka, kalbiyle başka cevap verir. Dil "Allah" der, kalp alkışı sever. Dil "tevazu" der, kalp üstün gelmek ister. Dil "ahlâk" der, nefis konfor arar. O yüzden bu soruyu zihninle değil, kalbinle cevapla.

Eğer dünya diyorsan — ki çoğumuz biraz dünya diyoruz — o zaman şunu bil: Dünya seni hızlandırır ama derinleştirmez. Seni büyütür ama ağırlaştırır. Sana kazandırır ama doyurmaz. Dünya seni sürekli kıyasla besler. Kim senden önde, kim senden geride? Kim daha güzel, kim daha güçlü, kim daha zengin? Bu yarışın bir sonu yoktur. Çünkü dünya, doymayan bir terazidir.

Ama eğer Nebî diyorsan, iş değişir.

Buradaki Nebî, sadece tarih sayfalarında adı geçen bir şahsiyet değil; bir istikamet, bir ölçü, bir kalp kıblesidir. Hz. Muhammed (sav) bir çağın değil, insanlığın vicdanıdır. Ona benzemek, bir kıyafeti taklit etmekten önce bir ahlâkı yüklenmektir. Onun gibi yürümek, ayak izine basmak değil; niyet izine basmaktır.

Bak, dünya sana şunu der: "Kendini koru."

Nebî sana şunu öğretir: "Kalbini koru."

Dünya der ki: "Haklıysan bastır."

O öğretir ki: "Haklıysan da adil ol."

Dünya der ki: "Güçlü ol ki ezilme."

O gösterir ki: "Merhametli ol ki yücel."

Şimdi kendine dürüst ol. Gün içinde en çok kimi düşünüyorsun? En çok neyi önemsiyorsun? Seni en çok ne incitiyor? Eleştiri mi? Yok sayılmak mı? Maddi kayıp mı? İtibar zedelenmesi mi? Bunların hepsi kalbin gizli kıblesini ele verir.

Çünkü insan en çok nereden yaralanıyorsa, en çok oraya bağlıdır.

Niyet işte burada başlar. Niyet, "Ben artık başka bir yere bağlı olmak istiyorum" deme cesaretidir. Bu bir gecede olmaz. Bu bir karar cümlesiyle de bitmez. Bu, her sabah yeniden seçmektir.

Her sabah kendine şu soruyu sormalısın:

Bugün kimi temsil edeceğim?

Öfkelendiğimde kimi temsil edeceğim?

Kırıldığımda kimi temsil edeceğim?

Başarı kazandığımda kimi temsil edeceğim?

Çünkü temsil ettiğin şey, dönüştüğün şeydir.

İnsan benzeye benzeye dönüşür. Sürekli şikâyet eden biriyle otururşan sen de şikâyet etmeye başlarsın. Sürekli dünyayı konuşanla otururşan sen de dünya konuşursun. Sürekli rahmeti düşünenle otururşan kalbin yumuşar. Sürekli hikmeti arayanla yürürsen zihnin berraklaşır.

Hemhâl olmak tam da budur. Aynı ortamda bulunmak değil; aynı hâli paylaşmak. Aynı duyguyla bakmak. Aynı ölçüyle tartmak. Aynı istikamete yönelmek.

Fakat şunu da unutma: Nebî'ye benzemek romantik bir hayal değildir. Bu, ciddi bir ahlâk inşasıdır. Çünkü O'na benzemek demek, nefsin konforunu terk etmek demektir. Haklıyken susabilmek demektir. Gücün varken affedebilmek demektir. Kimse görmezken de dürüst kalabilmek demektir.

Dünya seni dışarıdan şekillendirir. Nebî seni içeriden inşa eder.

Dünya sana imaj verir. Nebî sana istikamet verir.

Dünya seni kalabalık yapar. Nebî seni derin yapar.

Bu yüzden niyet, bir başlangıç değil; bir kırılmadır. İçeride bir şeyin yer değiştirmesidir. Önceliklerin değişmesidir. Artık alkışın değil, rızanın peşine düşmendir. Artık kazancın değil, bereketin peşine düşmendir. Artık görünmenin değil, olmanın peşine düşmendir.

Ve bu yol kolay değildir.

Çünkü dünya gözle görülür, Nebî'nin yolu ise kalple sezilir. Dünya hızlı sonuç verir, Nebî'nin yolu sabır ister. Dünya seni hemen ödüllendirir, Nebî'nin yolu seni terbiye eder.

Ama bil ki, terbiye edilen kalp yıkılmaz.

Şimdi bu bölümün sonunda sana uzun bir nasihat bırakmayacağım. Sadece bir cümle bırakacağım. Onu gün içinde kendine tekrar et:

"Ben kimle yürüyorum?"

Bu soruyu öfke anında sor.

Bu soruyu alışveriş yaparken sor.

Bu soruyu eşinle konuşurken sor.

Bu soruyu yalnız kaldığında sor.

Çünkü bu soru seni kendine getirecek. Kendine gelmek ise hakikate yaklaşmanın ilk adımıdır.

Hemhâl olmak istiyorsan önce niyetini arındır.

Çünkü niyet düzelirse yön düzelir.

Yön düzelirse yol açılır.

Yol açılırsa insan yürür.

Yürüyen ise varır.

Şimdi karar verme zamanı değil.

Şimdi fark etme zamanı.

Ve fark eden kalp, bir daha eskisi gibi kalamaz.

3

2. Salâtın Sırrı: Sevdiğine Benzemek

Salavat sadece dilde mi, yoksa ahlâkta mı?

Şimdi biraz daha yaklaşalım. Çünkü bu bölüm dudakla kalp arasındaki mesafeyi konuşacak. O mesafe bazen birkaç santimetredir ama bazen bir ömür kadar uzundur.

Günde kaç defa salavat getiriyorsun?

Belki namazda, belki bir sohbet arasında, belki bir mesajın sonunda... Dil alışkın. "Allahümme salli alâ..." deyiveriyor. Peki kalp ne yapıyor o sırada? Aynı istikamete mi dönüyor, yoksa sadece kelimeler mi hareket ediyor?

Salât bir cümle değildir sadece. Salât, bir yöneliştir. Bir aidiyet beyanıdır. Bir sevgi ilanıdır. Ama sevgi ilanı, sevgi ispatı istemez mi?

Hz. Muhammed (sav)'e salât getirmek, "Seni seviyorum" demektir. Fakat seviyorum demekle sevmek aynı şey değildir. Çünkü sevgi, benzemek ister. İnsan sevdiğini taklit eder. Farkında olmadan onun tonuna, onun kelimelerine, onun bakışına yaklaşır. Hatta bazen onun gibi üzülür, onun gibi

sevinir.

O hâlde kendimize dürüstçe soralım:

Biz O'na ne kadar benzemek istiyoruz?

Salavat dilde kalırsa bir ses olur.

Ahlâka inerse bir hâl olur.

Ses duyulur ve kaybolur.

Hâl yaşanır ve iz bırakır.

Bugün bir insan seninle karşılaştığında, dürüstlüğünden dolayı Peygamber'i hatırlayabiliyor mu? Merhametinden dolayı İslâm'ı merak edebiliyor mu? Sabrından dolayı "Demek ki bu başka bir terbiyeden geçmiş" diyebiliyor mu?

İşte salâtın sırrı burada başlıyor.

Salât, gökten yere inen bir rahmet çağrısıdır. Sen O'na salât getirirsin; Allah sana rahmet indirir. Ama rahmet indiğinde ne yapıyorsun? O rahmeti kalbinde büyütüyor musun, yoksa günlük hırsların arasında tüketiyor musun?

Sevdiğine benzemek cesaret ister. Çünkü Nebî'ye benzemek demek, nefsine karşı gelmek demektir. Haklıyken yumuşamak demektir. Güçlüyken incitmemek demektir. Kırıldığında intikamı değil, ıslahı düşünmek demektir.

Kolay mı? Değil.

Ama zaten sevgi kolay olanı seçmez. Sevgi, fedakârlıkla olgunlaşır.

Bak, insan sevmediği biri için değişmez. Ama sevdiği biri için alışkanlıklarını bile terk eder. Gece uykusundan vazgeçer, konforundan vazgeçer, hatta bazen gururundan vazgeçer. Çünkü sevgi, merkez değiştirir. Artık "ben" değil, "o" vardır.

Salât da merkez değişimidir.

Artık hayatın merkezinde nefsin değil, Nebî vardır.

Şimdi şunu düşün: Öfkelendiğinde O'nu hatırlıyor musun? "O olsaydı ne yapardı?" diye soruyor musun? Yoksa salavat sadece

tören cümlesi mi? Bir merasim sözü mü?

Salât, bir hatırlama disiplinidir. Sürekli hatırlarsan, sürekli benzersin. Sürekli benzersen, yavaş yavaş dönüşürsün. Bu dönüşüm ani olmaz. Kimse bir gecede Peygamber ahlâkına bürünmez. Ama her gün bir küçük tercih yapılır. Her gün bir küçük fedakârlık. Her gün bir küçük sabır.

Ve işte o küçükler, insanı büyük yapar.

Şunu da unutma: Salât sadece bireysel bir ibadet değildir; bir karakter inşasıdır. Çünkü O'nun ahlâkı, Kur'an'ın yürüyen hâliydi. Onu anmak, Kur'an'ı hayata davet etmektir. Onu sevmek, vahyin ölçüsünü içselleştirmektir.

Bugün en büyük problemimiz şu: Salavat çok, temsil az. Söz çok, hâl az. Paylaşım çok, dönüşüm az.

Oysa gerçek salât, insanı yumuşatır. Kalbi inceltir. Kibirle arasına mesafe koyar. Başkasının hatasına karşı daha sabırlı, kendi hatasına karşı daha uyanık yapar.

Salât, bir aynadır. Her getirdiğinde kendine bakarsın:

"Ben neye benziyorum?"

Eğer salavat getirirken kalbin daralıyorsa, bir şey eksiktir.

Eğer salavat getirirken gözün doluyorsa, bir şey filizlenmiştir.

Eğer salavat getirirken ahlâkın değişmeye başlıyorsa, işte o zaman sır açılmaya başlamıştır.

Çünkü salât, sadece O'nu yüceltmek değildir; O'nun ölçüsünde yaşamaya niyet etmektir.

Şimdi sana bir teklifim var. Bundan sonra salavat getirirken acele etme. Cümleyi yavaşlat. Kalbini işin içine kat. Ve her defasında şunu ekle içinden:

"Allah'ım, beni ona benzet."

Bak o zaman kelimeler nasıl ağırlık kazanacak. Bak o zaman hayatın içinde nasıl yeni bir dikkat başlayacak. Bak o zaman öfke anında nasıl bir fren mekanizması oluşacak.

Sevdiğine benzemek bir süreçtir.

Salât ise o sürecin kapısıdır.

Kapıyı çalmak kolay.

Ama içeri girmek cesaret ister.

Ve unutma:

Dil salavat getirir.

Kalp karar verir.

Ahlâk ispat eder.

Hemhâl olmak istiyorsan, salâtı sesten hâle dönüştür. Çünkü bir gün insanlar senin adını andığında, akıllarına ya dünya gelecek ya da Nebî'nin ahlâkı.

Karar senin.

4

3. Zerreler Kadar Salât

Her zerre şahitken, biz nasıl yaşayacağız?

Şimdi daha da derine iniyoruz. Çünkü bu bölümde insanın yalnız olmadığı gerçeğiyle yüzleşeceğiz. Yalnız olmadığını bilmek güzel bir tesellidir bazen; ama bazen de ağır bir sorumluluk.

Biz çoğu zaman hayatı kapalı bir odada yaşıyormuş gibi yaşarız. Kimse görmüyor zannederiz. Kimse duymuyor. Kimse bilmiyor. Oysa hakikat bambaşkadır. Bu âlem sessiz değildir. Bu kâinat sağır değildir. Bu varlık kör değildir.

Her zerre şahit.

Görmediğin ama varlığını inkâr edemediğin her şey, bir hâl üzere Allah'ı tesbih eder. Taş susarak tesbih eder. Ağaç eğilerek. Rüzgâr geçerek. Yıldız yanarak. Atom dönerek... Hepsi bir düzen içinde, hepsi bir itaat hâlinde. Hiçbiri rol yapmaz. Hiçbiri başka görünmeye çalışmaz. Olduğu gibidir. Emredildiği gibidir.

Ve işte tam burada insanın yükü başlar.

Çünkü insan seçebilir.

İnsan isterse unutur. İsterse görmezden gelir. İsterse duyma-

zlıktan gelir. İsterse ihmal eder. Zerrelerin seçme şansı yoktur; ama insanın vardır. Ve bu yüzden insanın şahitliği daha ağırdır.

Kur'an bize şunu fısıldar: Bu varlıklar sadece var olmak için yoktur; şahit olmak için vardır. Kur'an, insanın yaptığı her şeyin bir yankısı olduğunu öğretir. Söylenen söz, atılan adım, saklanan niyet... Hepsi bir yerde iz bırakır.

Biz genelde salâtı yukarı doğru düşünürüz. "Ben söylüyorum, Allah işitiyor." Bu doğrudur. Ama eksiktir. Çünkü aynı anda aşağıda, sağda, solda, önümüzde ve arkamızda da bir şahitlik vardır. Zemin şahit. Duvar şahit. Gece şahit. Sessizlik şahit.

Peki bu şahitlik bilinciyle yaşamak ne demektir?

Bu, paranoyak olmak değildir. Bu, gerilmek değildir. Bu, sürekli korkmak değildir. Bu, incelmek demektir. Dikkatli olmak. Ölçülü olmak. Kendini tutmak. Kendini kollamak. Çünkü insan ancak şahitliğin farkında olunca edep sahibi olur.

Edep, yalnızken de aynı kalabilmektir.

Bak, insan başkalarının yanında iyi olabilir. Kamera varken düzgün durabilir. İnsanlar izlerken ahlâklı görünebilir. Ama zerreler varken nasıldır? İşte orada niyet ortaya çıkar. Çünkü zerreler seni alkışlamaz. Zerreler seni eleştirmez. Zerreler seni etkilemez. Sadece kaydeder.

Her zerre bir aynadır.

Ve insan o aynalara her an bir hâl bırakır.

Şimdi düşün: Öfkelendiğinde ortamda neler vardı? Hangi eşyalar, hangi sesler, hangi mekân? Hepsi o ana şahit oldu. Kırıcı bir söz söylediğinde hava titreşti. Bir kalp incittiğinde zaman not aldı. Bir iyilik yaptığında zemin sevindi.

Evet, sevindi. Çünkü iyilik, kâinata uygundur. Kötülük ise aykırıdır.

İnsan günah işlediğinde sadece kendine zarar vermez; ahengi bozar. Çünkü kâinat ahenk üzerine kuruludur. Salât da bu

ahengin adıdır. Zerreler salât hâlindedir. İnsan ise bazen bu salâtın içine girer, bazen dışına düşer.

Zerreler kadar salât etmek, çok konuşmak değildir.

Zerreler kadar salât etmek, çok görünmek değildir.

Zerreler kadar salât etmek, uyumlu yaşamaktır.

Hâlinle, duruşunla, tepkilerinle...

Bir çocuğa bağırdığında, kâinat seninle aynı frekansta değildir.

Bir mazluma merhamet ettiğinde, kâinat seninle aynı çizgiye gelir.

İşte salâtın genişliği burada başlar. Dilin söylediği salât, hayatın söylediğiyle çelişirse bir çatlak oluşur. O çatlak insanı yorar. İç huzursuzluğu dediğimiz şey çoğu zaman bu uyumsuzluktan doğar. Dil başka söyler, hâl başka yaşar. Kalp arada sıkışır.

Zerreler yalan söylemez.

Zerreler rol yapmaz.

Zerreler ikiyüzlü değildir.

O yüzden tasavvuf ehli, insanı en çok sadeleşmeye çağırır. Tek hâlli olmaya. İçle dışın barışmasına. Çünkü insan ne kadar bölünürse o kadar dağılır. Ne kadar bütünleşirse o kadar huzur bulur.

Şimdi sana ağır ama şifalı bir soru soracağım:

Yalnızken nasılsın?

Kimse yokken. Telefon kapalıyken. Işıklar sönükken. Sadece sen varken... Hâlin ne? Dilin ne söylüyor? Zihnin nerede dolaşıyor? Kalbin neyle meşgul?

İşte gerçek salât orada başlar.

Zerreler kadar salât etmek, Allah'ın seni gördüğünü bilmekten öte; Allah'ın seni bu âlemin içine emanet ettiğini bilmektir. Sen bu kâinatın misafirisin. Ev sahibi gibi davranamazsın. Kırarak, dökerek, hoyratça yaşayamazsın.

Misafir edebiyle yaşarsın.

Misafir edebi, az konuşur.

Misafir edebi, çok incitmez.

Misafir edebi, şükürle bakar.

Ve insan bu edebi kazandığında, hayat bir ibadete dönüşür. Yürüyüş ibadet olur. Susuş ibadet olur. Bakış ibadet olur. Çünkü artık insan sadece "yapan" değildir; "şahitliğe uygun yaşayan"dır.

Zerreler seni izliyor diye değil...

Zerrelerle aynı safta olmak istediğin için.

İşte bu yüzden salât sadece bir cümle değildir. Salât, kâinata uyum sağlamaktır. İlahi ritme dâhil olmaktır. Ahenksizliğini fark edip yeniden ayar tutturmaktır.

Bu bölümün sonunda sana bir görev vermeyeceğim. Bir zikir de vermeyeceğim. Sadece bir dikkat bırakacağım:

Bir iş yaparken dur ve etrafına bak.

"Şu an bana kimler şahit?" diye sor.

İnsan bu soruyu sormaya başladığında, dili yavaşlar. Eli yumuşar. Kalbi incelir.

Çünkü insan anlar ki:

Bu âlem boş değil.

Bu hayat başıboş değil.

Bu yürüyüş sahipsiz değil.

Ve her zerre, seninle birlikte Allah'a doğru dönmektedir.

Soru şu:

Sen o dönüşün neresindesin?

5

4. O Nasıl Düşünürdü?

Öfke anında Nebî'nin zihni nasıldı?

Öfke geldiğinde insanın zihni daralır. Görüş açısı küçülür. Bir kelime büyür, bir bakış zehir olur, bir an bütün bir geçmişi gölgeler. Öfke, nefsin en hızlı konuştuğu andır. İşte tam o anda insanın kimle yürüdüğü ortaya çıkar. Çünkü öfke, kalbin aynasını buğulandırır; kim o buğuyu silebiliyorsa, o gerçekten kendini tanımaya başlamıştır.

Hz. Muhammed (sav) öfkelendi mi? Elbette insandı; hissetti, incindi, yoruldu. Fakat onun zihni, öfke anında kararan bir yer değildi. Bilakis berraklaşan bir teraziydi. O anda ilk düşündüğü şey "Ben ne hissediyorum?" değil, "Allah bu durumda benden ne ister?" sorusuydu. İşte fark burada başlıyor. Nefis, öfkeyi haklılık zanneder; Nebevî bilinç ise öfkeyi bir imtihan olarak görür.

Biz öfkelendiğimizde kendimizi savunuruz. O ise hakikati savunurdu. Biz incindiğimizde karşılık vermek isteriz. O ise karşılığın kalpte iz bırakıp bırakmayacağını düşünürdü. Onun

zihni, duygunun önüne geçebilen bir şuur hâlindeydi. Öfke bir dalga gibi gelir; o dalgayı hemen söze dönüştürmezdi. Beklerdi. İçinden geçirirdi. Tartardı. Çünkü bilirdi ki öfkeyle söylenen söz, kalpte açılan yaradan daha uzun yaşar.

Tasavvuf ehli der ki: "Öfke, nefsin ateşidir; onu söndürmezsen seni yakar." Nebî'nin zihni, o ateşi suya çevirme sanatını biliyordu. Bu su nedir? Tevekkül. Sabır. Merhamet. Perspektif. Yani meseleye geniş bakabilme kabiliyeti. O, bir hakareti sadece o anlık bir söz olarak görmezdi; o sözün arkasındaki cehaleti, korkuyu, travmayı da görürdü. Bu yüzden kişiye değil, duruma bakardı. Kişiyi bütünüyle mahkûm etmezdi.

Öfke anında onun zihninde üç şey çalışırdı diyebiliriz:

Birincisi niyet terazisi. "Bu tepki Allah için mi, nefsim için mi?"

İkincisi sonuç bilinci. "Bu söz kalpleri onarır mı, yoksa daha mı kırar?"

Üçüncüsü merhamet ufku. "Bu insan henüz bilmiyor olabilir mi?"

İşte bu üç filtre, öfkenin akışını değiştirir. Çünkü öfke kontrol edilmezse saldırıya dönüşür; kontrol edilirse adalete hizmet eder. O hiçbir zaman şahsî intikamın insanı olmadı. Şahsına yapılanı affetti, fakat zulüm sistematikleştiğinde hakkı savundu. Bu ince çizgi, yüksek bir iç disiplin ister. Bu disiplin bir günde oluşmaz; her gün küçük sabırlarla inşa edilir.

O, "duygusal farkındalığı" en yüksek insandı. Tetiklenmeyi tanıyordu ama tetiklenmeye teslim olmuyordu. Tepki vermeden önce içsel bir duraklama alanı oluşturuyordu. Bizim de öğrenmemiz gereken budur: Öfke ile tepki arasına bilinç koymak. O aralıkta karakter doğar. O aralıkta insan büyür.

Bir düşünelim: Öfkelendiğimizde zihnimiz neyle dolar? "Bana bunu nasıl yapar?" cümlesiyle mi, yoksa "Ben şimdi nasıl

doğru kalırım?" sorusuyla mı? İşte Nebevî zihniyet ikinci soruyu seçer. Çünkü onun için asıl kayıp, haksızlığa uğramak değil; haksızlaşmaktı. Asıl tehlike, incinmek değil; incitir hâle gelmekti.

Hemhâl olmak istiyorsak, öfkeyi bastırmak değil, dönüştürmek zorundayız. Bastırılan öfke içte birikir; dönüştürülen öfke hikmete dönüşür. O, öfkeyi enerjiye çevirirdi. Adalet için dirence, dua için yakarışa, sabır için derinliğe...

Belki de mesele şu: Öfke geldiğinde kimliğimiz küçülüyor mu, büyüyor mu? Nebî'nin zihni öfke anında bile genişti. Ufku daralmıyordu. Çünkü o kendini savunmakla meşgul değildi; hakikati temsil etmekle meşguldü.

Biz de temsil bilinciyle yaşarsak, öfke anları karakter inşasının atölyesine dönüşür. O anlarda kendimize şu soruyu soralım: "Şimdi onun gibi düşünsem ne yapardım?"

Belki susardık.

Belki yumuşardık.

Belki affederdik.

Ama kesin olan bir şey var: Daha küçük değil, daha büyük kalırdık.

6

5. O Nasıl Hissederdi?

Merhametin Kalpteki Anatomisi

Şimdi kalbe iniyoruz. Çünkü insanı asıl ele veren düşünceleri değil, duygularıdır. Düşünce saklanabilir. Cümle süslenebilir. Tavır ayarlanabilir. Ama his... His, insanın en saf hâlidir. Ve merhamet, kalbin en derin sırrıdır.

Kendimize dürüstçe soralım: Biz gerçekten merhametli miyiz, yoksa sadece kırıcı olmamaya mı çalışıyoruz?

Çünkü bu ikisi aynı şey değildir.

Kırmamak pasif bir iyiliktir. Merhamet ise aktif bir iyiliktir. Kırmamak geri çekilmektir. Merhamet yaklaşmaktır. Kırmamak susmaktır. Merhamet yük almaktır.

Şimdi şu soruyu kalbimizin ortasına bırakalım:

Hz. Muhammed (sav) nasıl hissederdi?

O'nun merhameti zayıflık değildi. Duygusallık değildi. Kontrolsüz bir yumuşaklık hiç değildi. O'nun merhameti bilinçliydi. Seçilmişti. Kararlıydı. İlkel bir acıma değil, ilahi bir bakıştı.

Biz genelde bize iyi davranana yumuşarız. Bize gülene gülüm-

seriz. Bizi anlayana anlayış gösteririz. Bu karşılıklıdır. Doğaldır. Ama peygamberî merhamet karşılıksızdır. Sana sert olana bile yumuşayabilmektir. Sana yanlış yapana karşı bile insanlığını kaybetmemektir.

Merhametin anatomisi şuradan başlar:

Karşındakini "rakip" değil, "insan" olarak görmek.

İnsan... Hatalı olabilir. Kaba olabilir. Nankör olabilir. Ama yine de insandır. İçinde korkular taşır. Eksiklikler taşır. Yarım kalmışlıklar taşır. Ve çoğu zaman kötülük, güçten değil yaradan doğar.

Bir insanın yarasını görebildiğin anda öfken azalır.

İşte O'nun kalbi böyle çalışırdı. Taşlandığında sadece taşı görmedi; taşı atan kalbi gördü. Hakarete uğradığında sadece sözü duymadı; o sözün arkasındaki cehaleti fark etti. Çünkü O, olayın yüzeyine değil, insanın derinine bakardı.

Biz yüzeyde yaşıyoruz. Hızlı hüküm veriyoruz. Çabuk inciniyoruz. Kolay siliyoruz. "Hayatımdan çıkardım" demek ne kadar da kolay değil mi? Ama merhamet, insanı hayatından çıkarmadan sınır koyabilmektir. Kırmadan mesafe koyabilmektir. Öfkeyle değil, bilinçle uzaklaşabilmektir.

Merhamet duygusal bir zayıflık değildir. Tam tersine, güçlü bir kalbin işaretidir. Çünkü merhamet için önce nefsini yenmen gerekir. İçindeki "haklıyım" bağırışını susturman gerekir. İçindeki "intikam" dürtüsünü eğitmen gerekir.

Şimdi sana zor bir soru soracağım:

Sana en çok kim zor geliyor?

Hangi insan seni en çok tetikliyor?

Kimin yanında sabrın azalıyor?

Kime karşı kalbin sertleşiyor?

İşte orası senin merhamet imtihanın.

Merhamet kolay insanlara karşı gösterildiğinde ahlâk değildir;

konfordur. Zor insana karşı gösterildiğinde ahlâk olur. Çünkü orada bilinç devreye girer. Orada seçim vardır.

Hz. Muhammed (sav)'in kalbi genişti. Bu genişlik doğuştan gelen bir yumuşaklık değildi; vahyin terbiye ettiği bir kalpti. O yüzden merhameti ilkesiz değildi. Yanlışa yanlış derdi. Zulme karşı dururdu. Ama kalbi kinle dolmazdı. Çünkü kin kalbi daraltır, merhamet genişletir.

Kalp genişledikçe insan hafifler.

Kalp daraldıkça insan ağırlaşır.

Belki de bugün yorgunluğumuzun bir kısmı buradan geliyor. Çok kırgınız. Çok biriktirdik. Çok içimizde tuttuk. Affetmedik ama unutmadık da. Kalbimiz dolu ama merhametle değil; tortuyla dolu.

Merhamet kalbin temizlenmesidir.

Merhamet ettiğinde sadece karşı tarafı değil, kendini de özgürleştirirsin. Çünkü kin taşıyan, aslında yük taşıyordur. Affetmeyen, aslında bağlı kalıyordur. Sürekli geçmişi hatırlayan, aslında o anın esiridir.

O'nun kalbi esir değildi. Özgürdü. Çünkü merhamet özgürleştirir.

Ama şunu da karıştırmayalım: Merhamet, her şeye göz yummak değildir. Merhamet, adaleti terk etmek değildir. Merhamet, sınırları kaldırmak değildir. Merhamet, kalbi kirletmeden sınır koyabilmektir. Sertleşmeden net olabilmektir.

Bu çok ince bir çizgidir.

Ve işte bu çizgi peygamberî çizgidir.

Şimdi kendine küçük bir egzersiz yap. Bugün birine bilerek yumuşak davran. İçinden gelmese bile. Birine karşı anlayışlı olmaya niyet et. Birine dua et. Seni zorlayan birine özellikle. Ve kalbini izle. İlk başta direnecek. "Hak etmiyor" diyecek. "Hep ben mi?" diyecek. İşte o an, nefs ile merhamet arasındaki

savaştır.

Eğer o anda bilinçli bir tercihle merhameti seçersen, kalbin genişler. Genişleyen kalp ise Allah'a daha çok yer açar.

Unutma:

Allah'ın "Rahmân" ismini en çok taşıyan kalp, merhamet eden kalptir.

Hemhâl olmak istiyorsan sadece O'nun sözlerini değil, duygularını da öğrenmelisin. O'nun kalbinin ritmini yakalamalısın. Çünkü gerçek benzemek, histe başlar.

Son bir soru bırakıyorum sana:

Bugün kalbin kimi taşıyor?

Kin mi?

Gurur mu?

Yoksa merhamet mi?

Kalbin neyle doluysa, sen onunla yürüyorsun.

Ve kalp neye benzerse, insan ona dönüşür.

7

6. O Nasıl Tepki Verirdi?

Hakaret Karşısında Vakar

Şimdi en zor eşiklerden birine geldik. Çünkü insanın gerçek seviyesi, konfor anında değil; sıkıştığı anda ortaya çıkar. Övüldüğünde herkes sakindir. İşi yolundayken herkes yumuşaktır. Ama hakarete uğradığında, haksızlığa maruz kaldığında, yanlış anlaşıldığında... İşte orada insanın iç terbiyesi görünür.

Tepki vermek kolaydır.

Tepkiyi yönetmek terbiyedir.

Peki **Hz. Muhammed (sav)** nasıl tepki verirdi?

Önce şunu anlamamız gerekiyor: O'nun vakarının kaynağı özgüven değildi; teslimiyetti. Kendine güvenen insan bağırmayabilir. Ama Allah'a güvenen insan sarsılmaz. Çünkü kendini savunmak zorunda hissetmez. Hakikatin sahibinin Allah olduğunu bilir.

Biz niçin sert tepki veririz? Çünkü içimizde tehdit algısı oluşur. "Küçük düşürüldüm." "Değerim azaldı." "İtibarım zedelendi."

Tepkimizin arkasında çoğu zaman onur değil, korku vardır. Kendimizi koruma içgüdüsü vardır.

O ise kendini koruma telaşı yaşamazdı. Çünkü kendisi için yaşamıyordu.

Hakaret karşısında iki seçenek vardır:

Ya egon konuşur ya edep.

Ego der ki: "Cevabını ver!"

Edep der ki: "Seviyeni koru."

Ego hızlıdır. Edep yavaştır.

Ego yüksek seslidir. Edep sakindir.

Ego kazanmak ister. Edep doğru kalmak ister.

Bugün en büyük kaybımız, tepki hızımızın artmasıdır. Mesaj anında gelir, cevap anında gider. Sosyal medyada bir yorum görürüz, saniyeler içinde karşılık veririz. Sabır süremiz kısaldı. Bekleme kasımız zayıfladı. Halbuki peygamberî vakar, bekleme gücüdür.

Hakarete uğradığında hemen cevap vermemek zayıflık değildir; güçtür. Çünkü kendini tutabilen insandan daha güçlü kimse yoktur.

Düşünsene, biri sana sert bir söz söylüyor. İçinde bir ateş yükseliyor. Kalbin hızlanıyor. Zihnin cümle üretmeye başlıyor. İşte o an bir eşik var. O eşiği geçmeden durabilirsen, bir mertebe kazanırsın. O eşiği bilinçsiz geçersen, pişmanlık başlar.

Vakar, o eşiği fark etmektir.

Hz. Muhammed (sav)'in hayatına baktığında şunu görürsün: O, şahsına yapılan birçok şeyi büyütmedi. Çünkü kişisel değildi onun için. Ama ilkeye, hakikate, adalete yapılan saldırıda netti. Burada çok ince bir ayrım var.

Kendin için öfkelenmek başka, hak için öfkelenmek başka.

Biz çoğu zaman bu ikisini karıştırıyoruz. "Ben doğruydu" diyoruz ama aslında "Ben incindim" demek istiyoruz. "Hak

savundum" diyoruz ama aslında gururumuzu savunuyoruz.

Vakar, bu ayrımı yapabilmektir.

Bir insan sana kaba davrandığında iki yol var:

Ya seviyesini paylaşırsın ya seviyeni korursun.

Seviyesini paylaşırsan anlık tatmin gelir. Ama iç huzur gider.

Seviyeni korursan belki anlık susarsın. Ama kalbin rahat eder.

Şunu unutma:

Bağıran her zaman güçlü değildir.

Sessiz kalan her zaman zayıf değildir.

Bazen en yüksek duruş, ses yükseltmemektir.

Vakar, dışarıdan sakin görünmek değil; içeride dengede kalmaktır. İçeride fırtına kopsa bile bilinçli kalabilmektir. Çünkü vakar, Allah'a güvenen kalbin duruşudur.

Şimdi kendine sor:

Seni en çok hangi söz tetikliyor?

Hangi hitap tarzı seni hemen savunmaya geçiriyor?

Hangi durumda ses tonun değişiyor?

İşte orası senin nefsinin hassas noktası.

Eğer o noktayı tanırsan, orayı eğitebilirsin. Tanımazsan her defasında aynı yerden düşersin.

Tepki yönetimi, tasavvufun günlük hayattaki karşılığıdır aslında. Zikir sadece tesbihte değil; sinir anında da olur. Kendini tutmak bir zikirdir. Sabretmek bir zikirdir. Cevabı geciktirmek bir zikirdir.

Ve şunu da bil:

Her tepki bir inşa ya da yıkımdır.

Bir sözle köprü kurabilirsin.

Bir sözle duvar örebilirsin.

Hz. Muhammed (sav)'in vakarının en güçlü yönlerinden biri şuydu: O, insanı kaybetmemeye çalışırdı. Hatalı davranışı düzeltirdi ama kişiyi silmezdi. Biz ise çoğu zaman davranışla

kişiyi birleştirip topyekûn hüküm veriyoruz.

Vakar, insanı çöpe atmamak demektir.

Ama tekrar edelim: Vakar pasiflik değildir. Haksızlığa boyun eğmek değildir. Susulması gereken yerde konuşmak da vakardır. Çünkü vakar, bilinçli duruştur. Refleks değil, tercihtir.

Şimdi sana küçük bir uygulama bırakıyorum:

Bir dahaki hakaret anında hemen cevap verme.

İçinden şu cümleyi geçir:

"Ben kimi temsil ediyorum?"

Bu soru seni yavaşlatacak.

Yavaşlamak ise düşmemeni sağlayacak.

Unutma, herkes tepki verebilir. Ama herkes vakar gösteremez.

Hemhâl olmak istiyorsan sadece ibadet anında değil, gerilim anında da O'na benzemelisin. Çünkü gerçek benzerlik kriz anında ortaya çıkar.

Ve asıl güç şudur:

Seni provoke eden birine rağmen, kendi seviyeni düşürmemek.

İşte o an, içindeki terbiye konuşmaya başlar.

Ve insan, o an büyür.

8

7. O Nasıl İbadet Ederdi?

Şekil mi, şuur mu?

Şimdi en hassas alana giriyoruz. Çünkü ibadet, insanın Allah'la baş başa kaldığı yerdir. Orada gösteriş olmaz — ya da olmamalıdır. Orada toplum yoktur. Orada alkış yoktur. Orada sadece kul ve Rabbi vardır.

Ama kendimize dürüst olalım... İbadet bizim için ne? Bir görev mi? Bir alışkanlık mı? Bir borç mu? Yoksa bir buluşma mı?

Soruyu daha derinleştirelim:

Hz. Muhammed (sav) nasıl ibadet ederdi?

O'nun ibadeti sadece doğru hareketlerden ibaret değildi. Secdesi bir hareket değil, bir hâldi. Namazı bir rutin değil, bir randevuydu. O, namaza durduğunda dünyadan kaçmıyordu; Allah'a dönüyordu.

Biz çoğu zaman ibadeti "yapılacaklar listesi"ne koyuyoruz. Kılınacak namaz, okunacak sure, çekilecek zikir... Yapıyoruz ve bitiriyoruz. Ama O, ibadeti bitirmiyordu; ibadet O'nu büyütüyordu.

Şekil gerekir. Elbette gerekir. Namazın vakti vardır, rükûsu vardır, secdesi vardır. Ama şekil ruhla dolmazsa yorucu olur. Şekil şuurla buluşmazsa kuru kalır.

Şunu düşün: Aynı namazı iki kişi kılar. Biri saatine bakarak, diğeri kalbine bakarak. Hareketler aynı. Kelimeler aynı. Ama biri hafifler, diğeri sadece görevini tamamlar.

Fark nerede?

Şuurda.

Hz. Muhammed (sav) namazda uzun kalırdı. Ayakları şişerdi. Kendisine "Allah seni affetmedi mi?" denildiğinde verdiği cevap ibadetin sırrını özetler: "Şükreden bir kul olmayayım mı?"

İbadet O'nun için korkudan ibaret değildi. Sadece cennet arzusu da değildi. İbadet, şükürdü. Aşktı. Yakınlıktı.

Bizim ibadetle ilişkimiz çoğu zaman kriz zamanlarında güçleniyor. Başımız sıkışınca daha çok dua ediyoruz. Bir kayıp yaşayınca daha çok yöneliyoruz. Bu da bir kapıdır elbette. Ama O'nun ibadeti sadece zor zamanlara ait değildi. Sevinçte de, huzurda da, genişlikte de ibadet vardı.

İbadet sadece ihtiyaç anı değildir; aidiyet ilanıdır.

Şimdi kendine şunu sor:

Namaza durduğunda kimin huzurunda olduğunu gerçekten hissediyor musun?

Çünkü mesele kıyamda ne okuduğun değil; kimin önünde durduğunu idrak etmendir. Secdede alnını yere koymak kolaydır. Ama secdede egonu yere koymak zordur.

İşte ibadetin şuur kısmı burada başlar.

O'nun ibadeti hayatından kopuk değildi. Namaz kılar, sonra en güzel ahlâkla insanlara karışırdı. Biz ise bazen namazdan çıkar çıkmaz sertleşiyoruz. Çünkü ibadet hâle inmemiş, sadece harekette kalmıştır.

Gerçek ibadet insanı yumuşatır.

Gerçek ibadet kibri azaltır.

Gerçek ibadet sabrı artırır.

Eğer ibadet ediyorsun ama öfken artıyorsa, kalbin daralıyorsa, insanlara tahammülün azalıyorsa... Orada bir şekil vardır ama şuur eksiktir.

Hz. Muhammed (sav)'in ibadeti dengeliydi. Geceleri ibadet eder, gündüzleri insanlarla ilgilenirdi. Aile hayatını ihmal etmezdi. Tebessümü eksik etmezdi. Çünkü ibadet onu hayattan koparmıyordu; hayata daha bilinçli bağlıyordu.

Bu çok önemli bir ölçüdür.

İbadet seni insanlardan uzaklaştırıyorsa değil; insanlara daha adil ve merhametli yapıyorsa doğru istikamettesin.

Şimdi gel daha içten bir yere inelim...

Namazda en çok hangi an zor geliyor sana? Uzun sureler mi? Konsantrasyon mu? Huşû mu? İşte orası kalbin dağınıklığını gösterir. Çünkü kalp neye alışkınsa oraya kaçar. Dünya hızına alışmış bir kalp, secdede yavaşlamakta zorlanır.

Ama şunu unutma:

Huşû bir anda gelmez. Eğitilir.

Her namazda biraz daha bilinçli olmaya niyet etmek bile bir adımdır. Her secdede bir cümleyi gerçekten hissederek söylemek bile bir ilerlemedir.

"O nasıl ibadet ederdi?" sorusu aslında şunu demektir:

Ben ibadeti bir görev mi görüyorum, yoksa bir yakınlık fırsatı mı?

Çünkü ibadet, Allah'ın sana verdiği bir randevudur. Sen çağrıldın. Sen davetlisin. Bu bakış açısı değiştiğinde namaz yük olmaktan çıkar, sığınak olur.

Ve şunu da unutma:

İbadet sadece seccadede değildir. İbadet niyettedir. Bir işi Allah için yapmak ibadettir. Eşine sabretmek ibadettir.

Çocuğuna şefkat göstermek ibadettir. İşini dürüst yapmak ibadettir.

Ama bütün bunların kaynağı, seccadede kurulan bağdır.

Eğer o bağ güçlü olursa hayat dengelenir.

Eğer o bağ zayıflarsa hayat dağılır.

Hemhâl olmak istiyorsan, ibadeti sadece şekil olarak değil, şuur olarak öğrenmelisin. Çünkü O'na benzemek secde sayısını artırmak değil; secdenin kalpte bıraktığı izi artırmaktır.

Şimdi sana bir soru bırakıyorum:

Bir dahaki namazda, sadece bir an için dur ve şunu hissetmeye çalış:

"Şu an Allah beni görüyor."

Eğer bu cümle kalbine inerse, ibadet değişir.

Ve ibadet değişirse, insan değişir.

9

8. O Nasıl Severdi?

Sevgi bir duygu mu, sorumluluk mu?

Şimdi kalbin en hassas kapısını aralıyoruz. Çünkü sevgi, insanın en çok konuştuğu ama en az anladığı kelimedir. Herkes sever. Herkes sevdiğini söyler. Ama herkes sevginin yükünü taşıyamaz.

Biz sevgiyi çoğu zaman bir duygu zannederiz. Gelir, coşar, heyecan verir, sonra azalır. Birine karşı içimiz ısınır, ona yakın olmak isteriz, yanında huzur buluruz... Buna sevgi deriz. Ama bu hâl, sevginin başlangıcıdır; kendisi değil.

Şimdi soralım:

Hz. Muhammed (sav) nasıl severdi?

O'nun sevgisi sadece his değildi; mesuliyetti. O sevdiğini taşırdı. Sevdiği için yorulurdu. Sevdiği için uykusuz kalırdı. Sevdiği için sabrederdi. Sevdiği için dua ederdi.

Biz sevdiğimizden genelde şunu bekleriz:

Beni mutlu et.

Beni anla.

Beni incitme.

Beni bırakma.

O ise sevdiğine şunu verirdi:

Seni korurum.

Seni taşırım.

Seni affederim.

Senin için sabrederim.

Aradaki fark çok derindir.

Sevgi, almak merkezliyse kırılgan olur.

Vermek merkezliyse olgunlaşır.

Bugün ilişkilerimizin çoğu neden çabuk yıpranıyor biliyor musun? Çünkü sevgi duyguyla başlıyor ama sorumluluğa dönüşmüyor. İlk heyecan geçince tahammül azalıyor. Beklentiler artıyor. Fedakârlık düşüyor.

Oysa peygamberî sevgi sabit bir karardır.

Hz. Muhammed (sav) eşlerine karşı nazikti. Çocuklara karşı yumuşaktı. Ashabına karşı vefalıydı. Hatta düşmanlarına karşı bile insanlığını kaybetmezdi. Çünkü onun sevgisi sadece hoşlanmaya bağlı değildi; merhamete bağlıydı.

Merhametle beslenmeyen sevgi, egoya dönüşür.

Kendine şu soruyu sor:

Sevdiğin insanları gerçekten seviyor musun, yoksa onlardan aldığın hisleri mi seviyorsun?

Çok ince ama sarsıcı bir ayrımdır bu.

Bir insan sana iyi hissettiriyorsa onu seversin. Ama o insan zorlaştığında, hata yaptığında, beklentini karşılamadığında sevgin azalıyor mu? Eğer azalıyor ise, o sevgi henüz olgunlaşmamıştır.

Peygamberî sevgi, zor zamanda ortaya çıkar.

Bir insanın yükünü taşıyabiliyor musun?

Hatalarına alan açabiliyor musun?

Onu değiştirmeden önce anlayabiliyor musun?

Sevgi sabırdır. Sevgi emektir. Sevgi bazen geri çekilmek, bazen susmak, bazen konuşmak, bazen affetmektir. Sevgi her zaman "iyi hissetmek" değildir. Bazen iyi kalmaktır.

Hz. Muhammed (sav)'in sevgisi güven verirdi. Çünkü sevgisi istikrarlıydı. Duygusal iniş çıkışlara göre değişmezdi. Bugün sıcak yarın soğuk değildi. Sevdi mi severdi. Değer verdi mi korurdu.

Bugün en büyük eksikliğimiz güvenli sevgidir. İnsanlar sevilmekten çok terk edilmekten korkuyor. Çünkü sevgilerimiz çoğu zaman şartlı.

"Böyle olursan severim."

"Şunu yaparsan yanındayım."

"Beni üzmezsen sürer."

Oysa peygamberî sevgi insanı büyütür. İnsan sevildiğini hissettiğinde cesaret kazanır. Hata yaptığında bile tamamen silinmeyeceğini bilirse toparlanır.

Sevgi bir emniyet alanıdır.

Ama tekrar edelim: Sevgi sınırsızlık değildir. Sevgi her davranışı kabul etmek değildir. Sevgi, insanı kaybetmeden yanlışa sınır koyabilmektir. Sevgi, değer verirken ölçüyü kaybetmemektir.

Şimdi kalbine dön ve sor:

Sevdiğim insanlar benim yanımda huzur buluyor mu?

Yoksa sürekli performans mı sergilemek zorundalar?

Yanlış yaptıklarında korkuyorlar mı, yoksa konuşabiliyorlar mı?

İşte sevginin kalitesi burada ortaya çıkar.

Sevgi sadece eşe, dosta, aileye değildir. Peygamberî sevgi insanadır. Hayvanadır. Tabiatadır. Çünkü sevgi, Allah'ın Rahmân isminin yeryüzündeki yansımasıdır.

Bir kalpte merhamet ne kadar artarsa, sevgi o kadar derinleşir.

Bir kalpte ego ne kadar artarsa, sevgi o kadar daralır.

Hemhâl olmak istiyorsan, sevgi anlayışını dönüştürmelisin. Sevmeyi bir duygu olmaktan çıkarıp bir ahlâk hâline getirmelisin. Çünkü duygu gelir geçer. Ahlâk kalır.

Son bir soru bırakıyorum sana:

Sevdiğin insanlar, senin yanında kendileri olabiliyor mu?

Eğer cevap "evet" ise, sevgin olgunlaşıyor.

Eğer cevap "bilmiyorum" ise, kalbinde hâlâ çalışılacak yerler var.

Ve unutma:

Sevgi bir hisle başlar.

Ama bir kararla devam eder.

Karar vermeyen sevgi, rüzgâra yenilir.

Kararlı sevgi ise insanı Allah'a yaklaştırır.

10

9. O Nasıl Affederdi?

Gücün Zirvesinde Bağışlamak

Affetmek... Dilimizin ucunda kolay, kalbimizin içinde ağır bir kelime. Biri canımızı yaktığında, onurumuzu incittiğinde, emeğimizi hiçe saydığında içimizde bir şey kabarır. "Haklıyım" der nefsimiz. "Cevap vermeliyim." İşte tam orada bir yol ayrımı başlar: Nefsinin izinden mi gideceksin, yoksa affın izinden mi? Peki affın en güzel örneğini kimde göreceğiz? Elbette **Hz. Muhammed (sav)**'de.

Onun affedişi zayıflıktan değildi. Güçlü olduğu anda affederdi. İşte affın gerçek ağırlığı burada başlar. Mekke yıllarını düşün... Hakaret, boykot, taşlanma, dışlanma... Taif'te kanlar içinde kaldığında gökten bir azap talep edebilirdi. Ama o, helâk değil hidayet istedi. Çünkü onun kalbi intikamla değil, merhametle çalışıyordu. Affetmek onun için bir strateji değil, bir fıtrattı; bir üstünlük değil, bir kulluktu.

Biz genelde affetmeyi karşı taraf hak ettiğinde düşünürüz. O ise hak etmediği zamanlarda affetti. Mekke fethedildiğinde, yıl-

larca eziyet edenler karşısında titrerken o ne dedi? "Bugün size kınama yok." İşte affın zirvesi budur. Güç sende, hesap sende, tarih senin lehine dönmüş... ama kalbin hâlâ merhametle atıyor. Çünkü o kalp, Rabbin "Rahmân" ismiyle terbiye edilmişti.

Affetmek unutmak değildir. Affetmek, acıyı Allah'a emanet etmektir. İçindeki yangını karşı tarafa savurmak yerine Rabbine bırakmaktır. "Ya Rabbi, ben taşıyamıyorum; Sen adaletinle ve hikmetinle hükmet" diyebilmektir. Affeden insan aslında yük boşaltır. Kin, kalpte birikir; affın eli ise o birikintiyi temizler. Affetmeyen, karşısındakini değil kendini zehirler.

Şimdi dürüstçe soralım: Biz affederken neyi kaybedeceğimizi düşünüyoruz? İtibar mı? Güç mü? Oysa hakiki güç, intikam alabilme imkânı varken vazgeçebilmektir. İşte "Hemhâl" burada başlar. Onun ahlâkıyla hemhâl olmak... Onun sabrıyla sabretmek... Onun affıyla affetmek...

Belki de en zor affediş, en yakınımıza karşı olandır. Eşimize, kardeşimize, dostumuza... Çünkü beklenti ne kadar büyükse kırgınlık da o kadar derindir. Ama unutma: O (sav), en yakınlarından da kırıldı. İftiraya uğradı, yanlış anlaşıldı, terk edildi. Ama kalbini karartmadı. Affetmek onun için bir erdem gösterisi değildi; Allah'a olan güveninin bir tezahürüydü.

Affetmek, "Ben Rabbime güveniyorum" demektir. "Adaletin sahibi Ben değilim" demektir. "Kalbimi kirletmeyeceğim" demektir.

Belki bugün senin de içinde taşıdığın bir isim var. Anınca kalbin daralıyor. İşte orada bir kapı açılıyor. Ya o ismi kinle taşıyacaksın ya dua ile bırakacaksın. Affetmek hemen his değişimi değildir; bazen bir niyetle başlar. "Ya Rabbi, ben affetmek istiyorum ama yapamıyorum; kalbimi genişlet." İşte bu dua, affın ilk adımıdır.

Ve şunu unutma: Affeden insan kaybetmez. Affeden insan

hafifler. Affeden insan, Rahmân'ın ahlâkına yaklaşır.

Hemhâl olmak istiyorsan, affetmeyi öğrenmelisin. Çünkü o (sav) affederek büyüdü. Sen de affederek büyüyeceksin.

11

10. O Nasıl Susardı?

Sükûtun Hikmeti

Konuşmak kolaydır. Hele haklıysan, hele kelimelerin keskinse, hele karşındaki haksızsa... Susmak zayıflık gibi görünür. İçinde bir ses "Cevap ver" der. "Haddini bildir." Ama edep başka bir yerden fısıldar: "Her doğru her yerde söylenmez." İşte burada susmanın ahlâkı başlar. Peki o nasıl susardı? Elbette **Hz. Muhammed (sav)**'in sususuna bakacağız.

Onun sususu küskünlük değildi. Onun sususu küçümseme değildi. Onun sususu bir terbiye biçimiydi. Bazen bir hata gördüğünde doğrudan isim vermezdi. "Bazı kimseler var ki..." diye başlardı söze. Haysiyet kırmadan düzeltirdi. Çünkü o, insan kazanmak için gönderilmişti; insan ezmek için değil.

Susmak onun için bir güç kontrolüydü. Öfkelendiğinde susardı. Yüzünün rengi değişir, ama dili değişmezdi. İçindeki dalgayı, kelimelere taşırmazdı. Çünkü bir kere çıkan söz geri dönmezdi. O, kalp kırmaktan korkardı. Biz çoğu zaman kırılmaktan korkarız; o ise kırmaktan korkardı.

Bir düşün... Biz susarken genelde içimizde cümleler kurmaya devam ederiz. Dışımız sessizdir ama içimiz gürültülüdür. Onun sususu ise iç ve dış ahengiydi. Teslimiyetle susardı. "Allah görüyor" bilinciyle susardı. Haksızlığa uğradığında susması, hakkından vazgeçtiği anlamına gelmezdi; hükmü Allah'a bıraktığı anlamına gelirdi.

Susmak bazen sabrın en yüksek hâlidir. Karşındaki seni tahrik ederken, kelimeleriyle seni aşağı çekerken, sen yukarıda kalmayı seçiyorsun... İşte bu sususu bir irade işidir. Nefs cevap vermek ister, kalp ise sükûneti seçer. "Benim Rabbim var" diyebilen susar.

Ama onun sususu pasiflik değildi. Gerektiğinde en net cümleyi kurardı. Hak çiğnendiğinde, adalet zedelendiğinde, mazlum ezildiğinde susmazdı. Demek ki susmak her yerde değil; doğru yerdeydi. İşte ölçü burada: Susmak mı konuşmak mı? Bunun terazisi nefs değil, hikmettir.

Bazen evde susmak gerekir. Eşinin yorgunluğunu görüp haklı cümleyi yutmak... Bazen çocuğuna bağırmak yerine susup sarılmak... Bazen sosyal medyada yazmamak... Her bildiğini söylememek... Çünkü her kelime bir iz bırakır. Ve kalpteki izler silinmez.

Hemhâl olmak, onun sususuyla hemhâl olmaktır. İçini arındırarak susmak... Kin biriktirmeden susmak... Üstten bakmadan susmak... Sadece Allah için susmak...

Belki de bugün senin en büyük imtihanın konuşmak değil, susmaktır. İçinde bir cümle dolaşıyor olabilir. Yazsan rahatlayacaksın belki. Söylesen hafifleyeceksin. Ama bir sususu, seni büyütecek. Çünkü bazı cümleler insanı küçültür; bazı sususlar insanı yüceltir.

Ve unutma... O (sav) sustuğu için kaybetmedi. Sustuğu için büyüdü. Sustuğu için kalpleri fethetti.

Belki de gerçek fetih, dilini fethetmektir.

12

11. O Nasıl Sabrederdi?

Taif'teki Gözyaşı ve Ümmet Duası

> *"Sabrettiğiniz için size selam olsun. Ahiret yurdu ne güzeldir!"*
>
> ***Rad Suresi 24. Ayet***

Sabır... Çoğu zaman dişimizi sıkarak beklemek sandığımız o kelime. Oysa sabır sadece beklemek değildir; sabır yönünü kaybetmemektir. Fırtına çıktığında pusulayı atmamak, karanlık bastığında ışığın varlığına inanmaya devam etmektir. Peki o nasıl sabrederdi? Elbette **Hz. Muhammed (islam prophet 7th century)** (sav)'in sabrına bakmadan sabrı anlayamayız.

Onun sabrı pasif bir dayanma değildi. Onun sabrı aktif bir güven hâliydi. Mekke'de yıllarca alay edildi, hakarete uğradı, boykot edildi. En sevdiklerini kaybetti. Amcası, eşi... Dayanakları bir bir çekildi. O yıl "hüzün yılı" oldu. Ama o sabrı küskünlüğe dönüştürmedi. Göreve devam etti. Çünkü onun sabrı, Allah'ın vaadine duyduğu güvenin sonucuydu.

Biz sabrı çoğu zaman sonuç gelmediğinde gösteririz. O ise sonuç görünmediği hâlde yürümeye devam etti. Taif'te taşlandığında, ayakkabıları kanla dolduğunda sabrı neydi biliyor musun? "Allah'ım, Sen bana gazaplı değilsen, çektiğim hiçbir şeye aldırmam" diyebilmekti. İşte sabrın zirvesi burada: Acıyı inkâr etmeden, şikâyeti Allah'a taşıyarak ama isyan etmeden.

Sabır, acıyı bastırmak değildir; acıyı anlamlandırmaktır. O (sav) her imtihanı bir terbiye olarak gördü. Kaybettiğinde yıkılmadı; kazandığında taşmadı. Çünkü sabır sadece musibette değil, nimette de gerekir. Güç geldiğinde de sabır gerekir. Fetih geldiğinde de sabır gerekir. Zira sabır, dengeyi korumaktır.

Bir düşün... Biz küçük bir haksızlıkta bile içimizden taşarız. Beklediğimiz mesaj gelmediğinde huzurumuz kaçar. Planlarımız aksadığında öfkeleniriz. O ise yıllarca görünürde hiçbir başarı olmadan tebliğe devam etti. Sabır onun için bir zorunluluk değil, bir karakterdi.

Sabır, anlık bir refleks değil; bir bilinçtir. "Rabbim görüyor" bilinci. "Bu da geçer" bilinci. "Her şey hayırla yazılmıştır" bilinci. Sabreden insan aslında zamana teslim olmaz; Allah'a teslim olur. Çünkü bilir ki zaman değil, kader hükmeder. Olay geçtikten sonra yaşanılan şey bir sabır değil bir normalleştik sürecidir. Sabır olayın gerçekleşireken verilen tepkinin adıdır.

Hemhâl olmak istiyorsan sabrını büyütmelisin. Ama diş sıkarak değil, kalbini genişleterek. "Neden ben?" demek yerine "Bunda bana ne öğretiliyor?" diye sorarak. Çünkü sabır, insanı olgunlaştırır. Acele ise insanı dağıtır.

Ve unutma... O (sav) sabrettiği için kazandı. Ama kazandığı için sabretmedi. Sabır onun zaferinin sebebi değil, onun ahlâkının parçasıydı.

Belki de bugün senin imtihanın hemen çözülmeyecek. Belki dua ettiğin şey gecikecek. Belki içindeki kırgınlık hemen iy-

ileşmeyecek. Ama sabır, beklerken çürümemektir. Beklerken büyümektir.

Gerçek sabır, Allah'a güvenmenin en sessiz ama en güçlü cümlesidir.

13

12. O Nasıl Güvenirdi?

Teslimiyet ile Tevekkül Arasındaki İnce Çizgi

İnsanlar onlara: "Düşmanlarınız size karşı ordu topladı, onlardan korkun." dediklerinde, bu, onların imanını artırdı ve şöyle dediler: "Allah bize yeter. O ne güzel vekildir".

Âl-i İmrân Sûresi 173. Ayet

üven... İnsan hayatının en kırılgan kelimesi. Birine güvenirsin, hayal kırıklığı yaşarsın. Kendine güvenirsin, düşersin. Dünyaya güvenirsin, değişir. Peki sarsılmayan bir güven mümkün mü? İşte burada yönümüzü yeniden çeviriyoruz: **Hz. Muhammed (sav)** nasıl güvenirdi?

Onun güveni şartlara bağlı değildi. İnsanlara yaslanmıyordu ama insanları dışlamıyordu. Tedbiri alıyor, kalbini ise sadece Allah'a bağlıyordu. Hicret gecesini düşün... Etrafı sarılmış, ölüm planı yapılmış. Ama o, telaşla değil tevekkülle hareket ediyor. Mağarada korkan dostuna "Üzülme, Allah bizimle" diyebilecek

bir sükûnet... İşte güvenin en saf hâli budur.

O (sav) sebepleri terk etmedi. Plan yaptı. Strateji kurdu. Yol haritası çizdi. Ama planına değil, Rabbine güvendi. Biz çoğu zaman iki uçta savruluruz: Ya sadece plan yaparız, ya sadece bekleriz. O ise dengeyi öğretti. Elinden geleni yapmak ve sonucu Allah'a bırakmak... Güven budur.

Güven, kontrol etme arzusunu bırakmaktır. Her şeyi yönetemeyeceğini kabul etmektir. Çünkü her şeyi yönetmeye çalışan, en çok yorulan olur. O (sav) kalbini Allah'a teslim ettiği için içi rahattı. Fırtınada da rahattı, zaferde de rahattı. Çünkü kalbi dünya grafiğine bağlı değildi.

Biz niye kaygılanıyoruz biliyor musun? Çünkü güvenimizi yanlış yerlere koyuyoruz. Paraya, makama, insanlara, ihtimallere... Oysa hepsi değişken. O (sav) değişmeyene güvendi. "Hasbiyallâh" bilinciyle yaşadı. "Allah bana yeter" cümlesi onun iç dünyasının omurgasıydı.

Güven aynı zamanda cesarettir. İnsan ancak güvendiği zaman adım atar. Bedir'de sayı azdı ama güven tamdı. Uhud'da yara alındı ama güven kaybolmadı. Çünkü güven sonuçla değil, bağla ilgilidir. Allah'la bağın kuvvetliyse, sonuç seni yıkmaz.

Hemhâl olmak istiyorsan güvenini yeniden inşa etmelisin. İnsanlara güven ama mutlaklaştırma. Kendine güven ama kibirlenme. Plan yap ama planına tapma. Ve her şeyin üstüne bir cümle koy: "Rabbim hayırlısını bilir."

Belki bugün seni en çok yoran şey belirsizliktir. Gelecek. Çocukların. Rızkın. Sağlığın. Ama güven, geleceği bilmek değil; geleceğin Allah'ın elinde olduğunu bilmektir.

O (sav) güvenerek yürüdü. Korkusuz değildi; teslimdi. Endişesiz değildi; dayanaktaydı. İşte aradığımız güven budur.

Gerçek güven, kalbin Allah'a yaslanmasıdır. Yaslandığın yer sağlam olursa, dünya sarsılsa da sen düşmezsin.

14

13. O Nasıl Yaşardı?

Dünya Elinde, Kalbi Allah'ta

Yaşamak... Hepimiz yaşıyoruz ama nasıl? Koşarak mı, biriktirerek mi, yetişmeye çalışarak mı? Yoksa gerçekten fark ederek mi? İşte bu sorunun cevabını ararken gözümüzü yine aynı istikamete çeviriyoruz: **Hz. Muhammed (sav)** nasıl yaşardı?

O (sav) hayatı tüketerek değil, anlamlandırarak yaşardı. Dünya onun için bir mülk değil, bir emanet yeriydi. Elinden geçen hiçbir şeye "benim" diye yapışmadı. Evine bakıyorsun; sadelik. Sofrasına bakıyorsun; kanaat. Elbisesine bakıyorsun; tevazu. Ama kalbine bakıyorsun; zenginlik. Çünkü o, sahip olarak değil, şahit olarak yaşadı.

Biz çoğu zaman hayata sahip olmaya çalışıyoruz. Daha çok kazanmaya, daha çok görünmeye, daha çok duyulmaya... O ise daha çok Allah'a yaklaşmaya çalıştı. Günlük hayatın içinde kaybolmadı. Pazara gitti, alışveriş yaptı, aile kurdu, ticaret yaptı

ama kalbi dünyaya yapışmadı. Dünya onun elindeydi; kalbinde değil.

O (sav) dengeli yaşardı. Ne tamamen inzivaya çekildi ne de tamamen kalabalığa dağıldı. İbadeti vardı ama aileyle gülüşü de vardı. Ciddiyeti vardı ama tebessümü de vardı. Çocuklarla oynayacak kadar yumuşak, hak söz söyleyecek kadar netti. Demek ki yaşamak tek yönlü bir ciddiyet değil; bütünlüklü bir dengeymiş.

Hayatı ağırdan alırdı. Aceleci değildi. Çünkü acele, çoğu zaman güvensizliğin çocuğudur. O, her anın bir kader taşıdığını bilirdi. Bir hurmayı yerken bile israf etmez, bir söz söylerken bile ölçerdi. Yaşamak onun için bilinçti. Şuurdu. Farkındalıktı.

Biz günü tüketiyoruz; o günü inşa ediyordu. Biz akşam yorgun düşüyoruz; o akşam muhasebe yapıyordu. Gün bitince kalbine bakıyordu: "Bugün Rabbim benden razı mı?" İşte yaşamak budur. Sadece nefes almak değil; her nefesi anlamlı kılmak.

O (sav) azla yetinerek büyük yaşadı. Çünkü büyüklük metrekareyle değil, manayla ölçülür. Evinin küçüklüğü onu küçültmedi. Yatağının sadeliği onu eksiltmedi. Çünkü onun değeri eşyadan değil, vahiyden geliyordu.

Hemhâl olmak istiyorsan hayatını sadeleştirmelisin. Karmaşayı azaltmalı, niyeti artırmalısın. Sahip olduklarını değil, kalbini büyütmelisin. Çünkü gerçek yaşam, dışarıda değil içeride başlar.

Belki bugün hayatın hızlı. Belki yetişmeye çalışıyorsun. Ama bir dur. Nefes al. Şunu sor kendine: "Ben gerçekten yaşıyor muyum, yoksa sadece meşgul müyüm?"

O (sav) yaşadı... Ama dünyaya kapılmadan. Sevdi... Ama bağlanmadan. Çalıştı... Ama hırslanmadan. Konuştu... Ama kırmadan.

Ve en sonunda arkasında mal değil, iz bıraktı.

Gerçek yaşamak, Allah'a yakın yaşamaktır. Gerisi sadece vakit doldurmaktır.

15

14. Hemhâl Olmak Ne Demek?

Taklitten Tahkike Yolculuk

Hemhâl olmak... Aynı hâli paylaşmak demek. Aynı istikamete bakmak. Aynı duyguda buluşmak. Ama bu kitap boyunca sorduğumuz soru daha derin: Kiminle hemhâl oluyorsun? Dünyayla mı, nefsinle mi, kalabalıkla mı... yoksa **Hz. Muhammed (sav)** ile mi?

Hemhâl olmak taklit etmek değildir. Kıyafetini giymek, birkaç kelimesini ezberlemek, şekli tekrar etmek değildir. Hemhâl olmak, onun kalbiyle aynı istikamete dönmektir. O neye üzülüyorsa ona üzülmek, o neye seviniyorsa ona sevinmek, onun korktuğundan korkmak, onun umut ettiğini umut etmektir. Yani dışarıdan benzemek değil; içeriden benzeşmektir.

Biz çoğu zaman görünerek benzemeye çalışırız. Ama hemhâllik görünmeyen yerde başlar. Kimsenin görmediği bir öfke anında, kimsenin bilmediği bir yalnızlıkta, kimsenin duymadığı bir iç konuşmada... Orada verdiğin karar seni kiminle hemhâl yaptığını gösterir.

Hemhâl olmak bir yön meselesidir. Yüzün nereye dönük? Kalbin kime yaslı? Bir meselede ilk refleksin ne? Kırıldığında intikam mı, dua mı? Öfkelendiğinde bağırmak mı, susmak mı? İşte hemhâllik bu küçük anlarda şekillenir.

Bu kitap boyunca sabrı konuştuk, affı konuştuk, susmayı, güveni, yaşamayı... Hepsi tek bir yere çıkıyor: Aynı ahlâkı taşımaya. Çünkü hemhâl olmak, aynı ahlâkı yüklenmektir. O (sav) merhametliyse sen de merhametli olacaksın. O affediyorsa sen de affedeceksin. O güveniyorsa sen de güveneceksin. Yoksa sadece hayran olursun; hemhâl olmazsın.

Hemhâl olmak bir iddia değil, bir yolculuktur. "Ben benzedim" denmez. "Benzemeye çalışıyorum" denir. Çünkü bu yol ömürlüktür. Her gün yeniden niyet ister. Her gün yeniden muhasebe ister. Her gün kalbi temizleme cesareti ister.

Ve belki de en önemli tarafı şu: Hemhâl olmak sevmeden olmaz. Sevmediğin birine benzemezsin. Sevmediğin bir ahlâkı taşıyamazsın. Sevgi burada itici güçtür. O'nu (sav) seviyorsan, onun gibi olmaya can atarsın. Sevgi seni dönüştürür. Zorla değil, içten.

Bugün kendine şu soruyu sor: Ben en çok kime benziyorum? Gün içinde en çok kimi taklit ediyorum? Sosyal medyayı mı, çevremi mi, modayı mı, korkularımı mı? Yoksa gerçekten onu mu (sav)?

Hemhâl olmak, bir bilinç devrimidir. Hayatı aynı gözle görmeye başlamaktır. Dünya cazibesini kaybeder, ahiret ağırlık kazanır. Öfke azalır, şefkat artar. Acele azalır, teslimiyet artar.

Ve bir gün fark edersin ki, sen değişmeye çalışırken kalbin hafiflemiş. İnsanlara bakışın yumuşamış. Kelimelerin incelmiş. İşte o zaman anlarsın: Hemhâl olmak bir yük değilmiş; bir arınmaymış.

Hemhâl olmak, onunla aynı yolda yürümektir. Adım adım.

Düşe kalka. Ama yönü kaybetmeden.

Ve yönünü kaybetmeyen insan, eninde sonunda menzile varır.

16

15. Nebî Gibi İnsan

Modern çağda Peygamber ahlâkı mümkün mü?

Modern çağda Peygamber ahlâkı mümkün mü? Teknolojinin hızlandığı, dikkatimizin parçalandığı, öfkenin saniyeler içinde yayıldığı, gösterişin normalleştiği bir zamanda **Hz. Muhammed (sav)**'in ahlâkı yaşanabilir mi? Aslında soru tersinden sorulmalı: Tam da bu çağda ona daha çok ihtiyacımız yok mu? Çünkü onun ahlâkı zamana bağlı değildi; fıtrata bağlıydı. Merhamet modası geçmeyen bir erdemdir. Dürüstlük çağ dışı olmaz. Tevazu eskiyemez. Güvenilirlik teknolojiyle aşınmaz. Evet, modern çağ hızlı ama onun öğrettiği sükûnet hâlâ mümkün. Evet, dünya daha gürültülü ama onun susuşu hâlâ yol gösterici. Peygamber ahlâkı bir asra ait değil; insanın özüne ait. Bu yüzden mesele çağın değişmesi değil, kalbin yönünü kaybetmesidir. Kalp yönünü bulursa, hangi çağda olursa olsun, o ahlâk yeniden dirilir.

"Nebî gibi insan..." Bu cümle ilk duyulduğunda insana uzak gelir. Sanki erişilmez bir zirveden bahsediyormuşuz gibi. Çünkü

peygamberlik makamdır, vahiydir, seçilmişliktir. Ama biz burada makamdan değil, ahlâktan söz ediyoruz. Biz mucizeden değil, örneklikten söz ediyoruz. Biz **Hz. Muhammed (sav)**'in peygamberliğine değil; onun insanlığına bakıyoruz.

O (sav) vahiy aldı ama aynı zamanda acıktı. Üzüldü. Sevdi. Kırıldı. Yoruldu. Terledi. Bekledi. Sabretti. İşte bizi ilgilendiren taraf bu. Çünkü o, ulaşılmaz bir melek modeli değil; yürünebilir bir insan modeli bıraktı. "Ben de sizin gibi bir insanım" hakikatini yaşayarak gösterdi.

Nebî gibi insan olmak demek, hatasız olmak demek değildir. Duygusuz olmak hiç değildir. Bilakis duygularını terbiye edebilmek demektir. Öfkeyi inkâr etmeden onu yönetmek... Sevgiyi aşırılığa taşımadan dengede tutmak... Gücü zulme dönüştürmeden kullanmak... İşte bu insanlıktır.

O (sav) pazarda alışveriş yapan bir insandı ama hile yapmazdı. Evinde eşine yardım eden bir insandı ama bunu gösterişe dönüştürmezdi. Çocukları severdi ama saygınlığından bir şey eksilmezdi. Liderdi ama kibirli değildi. Güçlüydü ama sert değildi. İşte Nebî gibi insan olmak, gücüyle yumuşak kalabilmektir.

Biz çoğu zaman iki uçta savruluyoruz. Ya aşırı dünyevîleşiyoruz ya da hayatın içinden kopuyoruz. O ise hayatın tam ortasında tertemiz kaldı. Kalabalıkların içinde yalnız Allah'a bağlıydı. Evde aile reisi, toplumda rehber, savaşta kumandan, mescitte kul... Her rolü hakkıyla ama tevazuyla taşıdı.

Nebî gibi insan olmak, iç ve dış tutarlılığı demektir. Evde başka, dışarıda başka olmamak. Gizlide başka, açıkta başka olmamak. Çünkü o (sav) en yakınının yanında nasılsa, en uzağın yanında da öyleydi. İki yüzlü değildi. İki dilli değildi. İki kalpli hiç değildi.

Ve en önemlisi: Merhametliydi. Merhamet onun imzasıydı. Kırık kalbe dokunur, düşeni kaldırır, hata yapana kapı kapat-

mazdı. Çünkü Nebî gibi insan olmak, insanı harcamamaktır.

Bugün kendimize soralım: Biz nasıl insanız? Hızlı mı, hırslı mı, kırıcı mı? Yoksa yumuşak mı, dengeli mi, güvenilir mi? İnsan olmak kolay; Nebî gibi insan olmak emek ister. Niyet ister. Muhasebe ister.

Hemhâl olmanın son durağı budur aslında: Nebî gibi insan olma çabası. Mükemmel olmak değil; yönünü kaybetmemek. Her gün biraz daha incelmek. Her gün biraz daha arınmak. Her gün biraz daha merhametli olmak.

Belki hiçbir zaman tam benzeyemeyeceğiz. Ama benzemeye çalışırken güzelleşeceğiz. İşte dönüşüm burada.

Nebî gibi insan olmak, büyük sözler söylemek değil; küçük anlarda doğru kalabilmektir.

Ve insan, en çok küçük anlarda belli olur.

17

16. Son Dua: Beni Bana Bırakma

Yolun sonuna geldik sanıyorsun belki... Ama aslında her şey burada başlıyor. Çünkü bütün konuşmaların, bütün örneklerin, bütün "O nasıl..." sorularının varacağı tek bir yer vardı: Dua. İnsan en sonunda kelimelerini bırakır ve kalbiyle konuşur. İşte şimdi kalple konuşma vakti.

"Beni bana bırakma..."

Bu cümle neden bu kadar ağır biliyor musun? Çünkü insanın en büyük imtihanı dışarıdan değil, içeriden gelir. Düşman bazen dışarıda değildir; nefsin içindedir. Heva içindedir. Gurur içindedir. Kendine güvenip Rabbini unuttuğun o küçük anın içindedir.

Hz. Muhammed (sav) bile "Allah'ım, göz açıp kapayıncaya kadar bile beni nefsime bırakma" diye dua ediyorsa, bizim iddiamız ne olabilir? Demek ki mesele güçlü olmak değil; bağlı olmaktır. Demek ki mesele iradeli olmak değil; iradeyi doğru yere teslim etmektir.

Beni bana bırakma... Çünkü ben bazen aceleciyim. Bazen kırıcıyım. Bazen kibirliyim. Bazen haklıyken haksızlaşabiliyorum. Bazen bildiğim hâlde uygulayamıyorum. Bazen sevdiğim

hâlde benzemiyorum.

Beni bana bırakma... Çünkü kalbim kayabilir. Niyetim bulanabilir. Amelim gösterişe karışabilir. İbadetim alışkanlığa dönebilir. Sevgim zayıflayabilir. Sabır taşabilir.

Bu dua acziyet duasıdır ama zayıflık değildir. Bilinçtir. Kendini tanımanın olgunluğudur. İnsan kendini tanıdıkça şunu fark eder: Kendi başına yetemiyor. Akıl var ama şaşar. Kalp var ama kayar. İrade var ama yorulur.

Hemhâl olmak istedik. Onun ahlâkına yaklaşmak istedik. Sabretmeyi, affetmeyi, susmayı, güvenmeyi konuştuk. Ama hepsinin üstünde bir hakikat var: Yardımsız olmaz. Dua olmadan olmaz. İlahi destek olmadan olmaz.

Belki de en büyük olgunluk, şunu diyebilmektir: "Ya Rabbi, ben çabalıyorum ama beni Sen taşı."

Bu kitap bir iddia kitabı değildi. Bir yön bulma kitabıydı. Bir aynaya bakma kitabıydı. Ve şimdi aynada gördüğün insanla Rabbine dönme vakti.

Son söz büyük cümleler değil. Son söz şu:

Beni öfkemle baş başa bırakma.

Beni nefsimle baş başa bırakma.

Beni dünyaya meyleden kalbimle baş başa bırakma.

Beni sevgisiz, sabırsız, merhametsiz bırakma.

Beni bana bırakma...

Çünkü Sen varsın. Ve Sen varken insan kaybolmak zorunda değil.

Hemhâl olmak bir yoldu. Dua ise o yolun emniyet kemeri.

Şimdi kalbini aç. Ve yavaşça fısılda.

Hz. Muhammed (sav)'in Ruhuna El- Fatiha!